

АНАТОЛІЙ КОЛОМІЄЦЬ

ПОБРЕХЕНЬКИ

ІСТОРИКІВ ФУТБОЛУ

УКРАЇНИ

2021

**А.Ф.Коломієць. ПОБРЕХЕНЬКИ ІСТОРИКІВ ФУТБОЛУ
УКРАЇНИ.** - Київ: видання у електронному вигляді, 2021 г., 12 с., іл., укр.м.

Оформлення - А,Ф,Коломієць

Футбольні плями на Сонці

Это издание подготовлено к распространению в электронном виде исключительно для увлекающихся историей футбола любителей этой игры. Особенно тех, которые пробуют свои силы в создании истинной, не выдуманной истории футбола их города или населенного пункта. исключительно на основе документальных доказательств описываемых ими времен в виде печатных периодических изданий и других средств массовой информации, а также архивных документов, обнаруженных ими или их предшественниками в закромах местных государственных архивов, библиотек и краеведческих музеев.

ПЕРЕДМОВА

Саме під час карантину через пандемію коронавірусу в Україні, сидячи вдома, вирішив переглянути невеличкі книжечки з історії футболу деяких міст України щодо визначення часу народження футболу в цих населених пунктах. В деяких випадках, а їх виявилось чимало, я значно підняв собі настрій, бо від мого реготу напевно й стіни мого помешкання здригалися.

Спочатку одразу вирішив занотувати усі ці "опуси" й помістити в останньому томі видання "Перші кроки футболу України" у главі "Гумор тих часів і про ті часи", щоб залишилось хоч щось для посмішки нашим нащадкам.

Але потім спала думка підняти настрій і нині ще існуючим шанувальникам футболу й розпочати цикл публікацій під назвою "Побрехеньки істориків футболу України".

До того ж, я добре розумію цих "істориків", бо що ж робити, коли нічого не знайшов, а щось же написати треба. То як тут щось не прибрехати? Нікуди не подінешся – раніше партія вимагала, а зараз – бажання місцевої влади не відстати від сусідів, а краще ще й випередити їх.

Якось систематизувати подачу "побрехеньок" - це справа подальшого часу,. Тобто буду скидати потроху те що, перш за все мені сподобалося і від чого втриматися від посмішки та подиву дурниціям не вдасться, я впевнений, нікому.

До того ж я вирішив їх подавати мовою авторів, щоб не втратити колориту надрукованих розповідей в їх книжках.

Отож починаємо.

"Побрехенька №1"

з книжечки Анатолія Поправки "История футбола Скадовщины"
2004 року видання на 60 сторінках

История краткая, но содержательная

...Более ста лет назад жители нашего города впервые увидели футбольную игру. А дело, **как гласит полузабытая легенда**, было так.

Английский сухогруз загрузили таврийской пшеницей. Перед далеким плаваньем к туманным берегам Великобритании вся команда получила выходной.

Англичане, вместо того, чтобы пойти в трактир и закусовые, затеяли диковинную забаву. На пустыре между зданием таможни и домом помещика Скадовского они сделали какие-то непонятные разметки, воткнули в землю жерди и набросили на них рыбацкие сети. А дальше произошло и вовсе непонятное. Моряки разделились на две артели и начали сноровисто пинать перед собой каучуковый мяч размером с арбуз. Потеха началась невиданная. Здоровенные матросы сталкивались, падали, гонялись друг за дружкой, пытаясь завладеть мячом. Во всей этой неразберихе спокойным оставался только седоусый боцман, который время от времени свистел в свисток. Тогда все вдруг останавливались и начинали спорить между собой. И снова боцман свистел, кто-то бил по мячу, и матросы начинали гоняться друг за дружкой.

День был воскресный, как раз заканчивалась служба в храме. Привлеченные шумом, скадовчане повалили на берег моря - развлечение было редкое. Особенно потешал матрос, который стоял между жердями и по полю не бегал. Но только гурьба с мячом приближалась к нему, он обезьяной прыгал под ноги и старался схватить кругляш в руки.

Жители города веселились от всей души. Да и как было не хохотать - здоровенные мужики, потные, запыхавшиеся творили то, что и детям непростительно.

Окончили беготню к обеду. Высокий англичанин взял в руки мяч и подошел к толпе зевак. Похлопав себя по длинной ноге, он произнес: - Фуут, - потом ткнул пальцем в мяч - бол. Затем соединил два слова вместе и звучно выпалил незнакомое слово:

- ФУТБОЛ !

Англичанин положил мяч на землю и широким жестом пригласил кого-либо из присутствующих пнуть его ногой. Скадовские парубки - все в праздничных пиджаках и хромовых сапогах, кое-кто с гармошкой, начали стыдливо прятаться друг за дружку. Мужики - те и вовсе начали расходиться. Не смешить же народ. И вдруг из толпы выбрался портовый грузчик Гаврила - верзила тридцати лет, неимоверной силы.

Он принял приглашение английского моряка без стеснения, поскольку по случаю выходного дня уже успел побывать в трактире.

Склонив по-бычьи голову, Гаврила тяжело пошел на круглую штуковину. Наверняка он реализовал бы свою могучую силу в мощный удар, от которого мяч бы улетел далеко в море. И тогда **Гаврила оставил бы след в истории нашего города, как первый футболист.** Но случилось неожиданное.

Гаврила приблизился к мячу и неуклюже поднял ногу, чтобы нанести удар. Но тут порыв ветра разметал широкую штанину парусиновых штанов грузчика, в которой предательски запуталась нога. Гаврила потерял равновесие, нелепо взмахнул руками и тяжело рухнул на пыльную землю.

Грохнул такой смех, что чайки испуганно взлетели с берега и с криком устремились в сторону острова.

Сконфуженного Гаврилу англичане увели в трактир. А уже на следующий день скадовские пацаны изобрели свой мяч. Сухую камку скатали в шар величиной с капустную голову и туго обвязали бечевками. Сначала били его ногами, потом приноровились и стали сами постигать смысл заморской игры.

* * *

Подаю другу нотатку з свого циклу "побрехеньок". Однак від неї вже не сміятися, а плакати хочеться. Бо її автор – відомий на Черкащині "баснепльот на замовлення" Василь Страшевич в повному сенсі виправдовує своє прізвище, адже його "дикунські" праці з історії футболу інакше як "страшилками" й назвати неможливо.

На мій погляд цей брехун є одним з зачинателів хвилі спотворення історії футболу України, яка завдяки таким як він, почала відроджуватися з минулих совкових часів й саме в ці роки заповонила твори багатьох свіжоспечених журналістів які відпрацьовували замовлення місцевої влади та регіональних федерацій футболу за поставленою метою випередження сусідів хоча б на рік з датою народження футболу в їхньому містечку – в так званій "гонитві" вважати саме своє село батьківщиною футболу в їх регіоні, а в наші часи – вже й в Україні в цілому.

Цей напрацьований Страшевичем приклад, ніким не засуджений й залишений без покарання, може бути використаний і зараз будь якою міською радою або футбольними функціонерами, що й досі робиться (число прикладів зашкалює, узяти хоча б дати народження сучасних ФК "Дніпро" та "Металіста").

Читаючи перші рядки наведеного опусу, не може не дивувати нахабство, з яким автор без жодного документального доказу визначає роки появи футболу, створення команди та народження його для всенародного святкування. Лише посиленням на спогади якоїсь нікому невідомої особи та представленням десь знайденого фото невідомого року з зображенням важкоатлетів й підписом під ним, що це футбольна команда саме потрібного автору містечка. Ось як це робиться в Україні.

Отож продовжимо.

"Побрехенька №2"

з книжки Василя Страшевича "[Шляхами смілянського футболу. 100 років 1908-2008](#)"
2008 року видання на 200 сторінках

Футбол починався так

...Потопаючи в білому мареві весняного цвітіння садків та виблискуючи проти сонця черепичними та дранковими, а подекуди й солом'яними дахами, на курних вулицях впродовж берегів тихого Тясмину та швидкоплинної Сріблянки розкинулось невелике містечко Сміла...

У 1899 році... для обслуги нових виробництв... брати Бобринські запрошували на роботу фахівців із-за кордону, особливо з Австро-Угорщини, Німеччини, Польщі. Вони...готували кадри технічних класів й училищі, викладали в гімназіях... Більшість з них мешкала зі своїми родинами. Своє дозвілля вони проводили на лоні природи... Тут вони грали в крокет, **футбол...** Але до вподоби їм, і особливо дітям, був футбол...

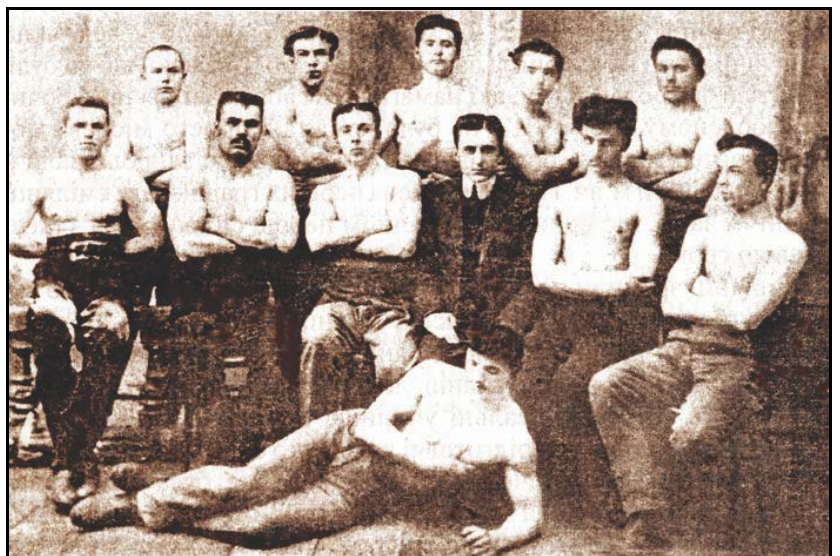
Перший крок до розвитку масового футболу зробили учні місцевих шкіл. Вже у 1905-1906 роках створюються "дикі" вуличні шкільні команди, що мають назви місцевості, звідки вони з'явилися. Хлоп'ята полонили кожен вигін, базарний майдан, площу перед костьолом та інші місця. В години дозвілля галасливо буцали м'яч, придбаний батьками когось з гравців, виплескували свої емоції, демонстрували вольові й фізичні якості. Звичайно, ні про яку технічну підготовленість, а тим паче майстерність, не доводилося й говорити. **Це була гра "бий-біжи"**, де за ворота правили, скоріш за все два кілки або два камені чи цеглини. Збиралися школярі пограти, як тільки з'являвся м'яч у одного з гравців і пропонувалося пограти у "фут-боль"...

Діти в ці роки спостерігали за грою дорослих, які збиралися в саду «Ротонда» над тихим Тясмином, де обладнали **невеличкий** майданчик, або на вигоні за паровозним депо. **Вважаю**, що то були любителі футбольної гри, які намагалися своє дозвілля приурочити улюбленому спорту. **Ще не було команди**, просто **місцева молодь спостерігала за грою у футбол іноземців**, які запрошували і смілян побуцати м'яч...

Смілянці зробили перший крок по залученню дорослих до занять футболом. Якщо в Черкасах, Умані, Звенигородці, Золотоноші вже були команди з числа учнів... гімназій і реальних учи-лиць..., то смілянці пішли далі: у них **у 1908 році, за свідченням М.Ф.Товстоліта, була орга-нізована перша міська команда** з числа учнів перших технічних класів... Їх випускники отримували "нижшее техническое образование"... В основному це була молодь 18-20 років і старша.

Вона й стала основою спортивного гуртка міста. Його організатором був 23-річний учитель технічних класів Тимофій Медведєв... Тимофій згуртував навколо себе таких же самих як він... Спочатку юнаки віддавали перевагу "французькій" боротьбі... Згодом молодики з радістю демонстрували свою силу в гирьовому спорті...

У самодіяльного гуртка не було ні статусу, ні дозволу про реєстрацію в поліцейській дільниці.. Спортивний гурток створив свою футбольну команду. Був придбаний **справжній** м'яч, потім **чудова футбольна форма**. На світлині місцевого фотографа, яка стала музейним експонатом, закарбована перша **футбольна** команда Сміли. **Це**

Перша **футбольна** команда в Смілі

було у 1908 році. На превеликий жаль, крім Тимофія Медведєва, нащадкам не відомі імена первопроходців спорту, але **вони дали привід сміянням у 2008 році визначити сторічний ювілей зародження справжнього футболу в Смілі.**

* * *

Перед тим як продовжити свій цикл "побреженьок" вирішив спочатку встановити, а хто ж перший розпочав вводити в оману прихильників футболу щодо дати народження футболу в рідному місті?

Звичайно ж перевершити досягнення Бориса Галинського в його бестселері "Черноморцы" ще 1969 року видання навряд хто зможе. Я тут не беру й до уваги багато нарисів 60-70-х років минулого століття, надрукованих у радянських газетах, бо це окреме дослідження потрібно проводити. Але вже за часів незалежності нашої України це зробити не важко, якщо розглядати лише самостійні друковані видання.

Чомусь був впевнений, що першість належить бердянським історикам, маючи на увазі їх чудовий довідник-календар 1992-93 років. Та помилився. Все ж таки полтавчани виявилися першими, бо рекламно-інформаційний проспект Анатолія Ломова та Ігоря Черчатого під назвою "Полтавский футбол. 1909-1991" побачив світло ще 1991 року.

Уже з першого ж речення в цьому "творі" про те, що у футболі "*англичане на авторство нікогда не претендовали*" (???), а потім невідомо де взяте: "*Киевляне познакомились с футболом в 1906 году, одесситы и николаевцы – в 1907 г., а через год – харьковчане. В Донбасс футбол пришел в 1910 году*", стає звісно» зрозуміло, що то за автори і з ким ми маємо справу. А далі про Полтаву таке наплетене, що просто здуріти можна.

От почитайте. Тільки від подиву не впадять зі стільця.

До того ж Анатолій Ломов випустив ще декілька усім відомих книжок з історії футболу Полтави. В них ніяких змін немає – усе той же матч 1909 року, хіба що з доповненням що грали босоніж набитою ганчір'ям кулею. А визначена вже 2009 року дата цього матчу офіційно на державному рівні відмічалася як 100-річчя полтавського футболу. Дикунство якесь на межі дебілізму.

"Побреженька №3"

з рекламно-інформаційного проспекту **Анатолія Ломова та Ігоря Черчатого**
"Полтавский футбол. 1909-1991 гг."
1991 року видання на 12 сторінках

Все начиналось так

Из истории полтавского футбола

Хоть Англию и называют родиной футбола, которой принадлежит большая заслуга в организационном становлении этой популярной игры человечества, **сами англичане на авторство нікогда не претендовали...**

Киевляне познакомились с футболом в 1906 году, одесситы и николаевцы – в 1907 г., а через год – харьковчане В Донбасс футбол пришел в 1910 году. А когда же полтавчане **начали культивировать** этот вид спорта...?

...В Полтаве в 1909 году была проделана большая работа по созданию общества "Сокол". **21 февраля 1910 года** состоялось учредительное собрание полтавских любителей спорта, где было провозглашено о его создании... ("Полтавский голос", 24 февраля 1910 г., №791). Таким образом, 80 лет тому в нашем городе было создано первое спортивное общество. Гимнастическими начальниками в нем были Ф.О.Штернер (у мужчин)...

Год рождения – 1909

История донесла до нас примечательный факт, что первый футбольный матч в нашем городе состоялся в 1909 году. Однако точная дата его проведения и имя инициатора все еще остаются загадкой. Правда серьезных попыток установить истину, как известно, никто не предпринимал. В местной прессе появились статьи по истории городского футбола, например, "Перший матч" (автор А.Григоренко, "Комсомолец Полтавщини" 15 червня 1968 р. №70), "На "Ворсклу" покладались надії..." (автор А.Надин, "Комсомолец Полтавщини" 4 грудня 1984 р. №145), но в них о событии восьмидесятилетней давности упоминалось бегло.

Так возникла идея документального изучения исторических, архивных документов и периодических изданий... Изучение письменных источников до 1909 года показало: **факт проведения первого футбольного матча в Полтаве не нашел официального подтверждения** на страницах местной прессы того времени...

Тем не менее имелось одно сообщение, на основании которого можно судить, что футбол полтавчанам был уже знаком. В "Полтавских губернских ведомостях" (Часть неофициальная, 9 мая 1909 г. №393, стр.3) в разделе "Местная хроника", в заметке под названием "Экскурсия учеников земской школы" говорилось (цитируем дословно с некоторыми сокращениями): **В среду 6 мая ученики и ученицы земской школы, что на Берековке, в числе 60-ти душ, во главе со своей учительницей О.Ф.Хряпко предприняли экскурсию в с.Пушкаровка. Часа в три дня юные экскурсанты, выстроившись в ряды по два человека, двинулись по дороге в с.Пушкаровка. По прибытию к пруду пушкаровского помещика г.Кованько, учащиеся расположились на возвышенности под тенью деревьев... Девочки и мальчики разделились на группы, устраивали разные игры... кто играл в мяч, кто в "горелки" и другие игры...**. Мы абсолютно не претендуем на абсолютную истину и, естественно, можем ошибаться, но **на наш взгляд под "игрой в мяч" можно предположить футбол**. А впервые слово "ФУТБОЛ" "проскользнуло" на страницах полтавской прессы в 1910 году (смотри газету "Полтавский голос", 1 октября 1910 г., №968)

Кто же все-таки мог организовать тот матч в 1909 году на Павленковской площади? **Рассказывают, что это был** преподаватель, приехавший в Полтаву из Санкт-Петербурга. Но как установить его имя? Проанализировали городские справочные книги того времени. В 1909 году в Полтаве был лишь один преподаватель гимнастики – Фердинанд Осипович Штейнер, работавший во 2-й мужской гимназии... Отсюда предположение, что он прибыл к нам в конце 1908 – начале 1909 гг. и что именно он был организатором первого футбольного матча...

Кто же мог играть летом 1909 года на Павленковской площади? **По дошедшим к нам данным**, это были ученики реального и земского училищ... Не исключено, что одну из команд представляли ученики 2-ой гимназии, **которая была "гнездом" футбола в нашем городе...**

* * *

Нарешті дійшла черга до найбільш зухвалої вигадки в історії футболу України. Так-так, ви абсолютно праві – це про Бердянськ і дату народження футболу в цьому портовому містечку. Коли я ще 1993 року прочитав у календарі-довіднику Бердянська за сезон 1993/94 рр. про те, що начебто футбол тут народився ще 1890 року, тобто раніше Санкт-Петербургу та Москви, то одразу ж звернувся до свого в ті часи товариша – Олександра Бондаренка, автора цього по міркам тих часів чудового довідника. Спитав – що це за брехня? Він мені відповів – це з спогадів ветерана Юхна. Але коли я попросив його вказати де ж були надруковані ці спогади або де зберігається їх рукопис – він не відповів. І мовчить до сьогодні. Я йому пояснив, що мене дивує, як міг ветеран запам'ятати такі подробиці матчу, який нібито був проведений більш ніж 100 років тому? Адже йому тоді було щонайменше років з 15, тобто у 1993 році йому вже десь під 120 років виповнилося? Очевидно ж що помер і давно. Тобто "кінці в воду" - прокаркав десь, а усі такі дурні, що й проковтнули.

Я багато писав про цей випадок з засудженнями в своїх напрацюваннях, а коли ще побачив що Бондаренко у 2000 році видав ще й нову свою книжку "История бердянского

футбола" і в ній все й про дату народження цього футболу і про спомини Юхна залишив в силі – то просто межі мого супротиву й обуренності не було.

Щоправда, очевидно моя лайка дійшла таки до обласної федерації футболу, бо вже у 2011 році вони з урочистостями таки відмітили лише 100-річчя бердянського футболу, а не 120-річчя, як за спогадами "легендарного" Юхна.

А оце вже в цьому році взнав, що Бондаренко з своєю групою співавторів готують нову гарну товсту книгу по футболу Бердянська. Просто цікаво – чи вкаже він де він прочитав спогади Юхна? До того ж цікаво, як він документально підтвердить московський фейк 1912 року щодо Ліги припортових міст з центром у Бердянську та про її очільника – вигаданого кимось пана Левіна з його призом до липового турніру у Феодосії. Невже таки надасть якісь докази з місцевої преси або архівів? Я перерив усе і жодного підтвердження не знайшов, то може він з своєю гоп-компанією щось має.

"Побреженька №4"

з календаря-довідника Олександра Бондаренка та К°

"Бердянск. Футбольный сезон 1992-1993"

1993 року видання на 112 сторінках

Футбол в городе у моря

Бердянскому футболу больше ста лет. Если рассказывать о нем, то с чего начать? Начнем с далекого прошлого... Как **свидетельствовал в свое время** председатель Совета ветеранов нашего голода Михаил Васильевич Юхно, **в Бердянске первый официальный матч состоялся в сентябре 1890 года.** Участниками этой первой встречи были футболисты гимназии и реального училища. Следует отметить, что зачинателями футбола в нашем приморском городе были учащиеся, родители которых в большинстве своем приехали в Бердянск жить и работать из-за рубежа. Бердянцы очень благодарны семье заводовладельца Джона Гриевза, сыновья которого сыграли ведущую роль в организации футбола и футбольных команд в нашем городе... Поэтому футбол и появился в нашем городе довольно рано и **значительно опередил его появление в других местах Российской империи.** Например, **в Петербурге и Москве русские команды стали возникать и играть между собой на 5-7 лет позже, чем в Бердянске...** К тому же наш город портовый и в популяризации футбола много сделали и иностранные моряки, которые находясь в портовых городах нередко устраивали показательные матчи. Таким образом, с наших гимназистов, реалистов, учащихся других учебных заведений, с иностранных рабочих и служащих, которые на рубеже XIX и XX веков работали на местных консеционных предприятиях, с иностранных моряков по существу и начался бердянский футбол...

А пока предлагаем читателям этой программы то, что нам известно. А известно следующее. Как **поведал** Михаил Васильевич Юхно, первая футбольная площадка в Бердянске находилась на горе возле городского сада (ныне район Петровского спуска). Затем появилось игровое поле вблизи торгового порта, рядом с бывшей таможней. Мы не располагаем сведениями о первых бердянских футболистах, **но известно**, что в футбол играли бердянцы не только между собой, но проводили встречи и с иностранными моряками. **Есть воспоминания**, что моряки иногда дарили нашим футболистам игровую экипировку, обувь, мячи... Важно отметить и то, что с самого начала в футбол у нас играли все слои населения. Поэтому бердянские футбольные команды были демократическими по своему составу... В футбол в Бердянске играли немцы, англичане, евреи, поляки, французы, бельгийцы, болгары, греки, русские, украинцы и т.д. ...

Справочник одобрен городской федерацией футбола.
Пишите нам по адресу: 332440. Бердянск, пр.Ленина,
Спорткомитет, Федерация футбола.

з довідника **Олександра Бондаренка**
"Історія бердянського футболу"
2000 року видання на 124 сторінках

Абсолютно теж саме, без жодної зміни, але в значно скороченому вигляді

У 2011 році нарешті схаменулися:

З офіційного сайту Запорізької обласної федерації футболу - zoff.zp.ua
та з бердянських сайтів - www.brd24.com , pro.berdyansk.biz та gorod-online.net

16.09.2011 11:05

Бердянському футболу исполнилось 100 лет

Футбольный праздник состоится в воскресенье, 18 сентября, на стадионе «Энергия»

Тобто справедливість перемогла і визнана більш-менш справедлива дата народження футболу в Бердянську

* * *

А ось приклад створення розповіді про футбол рідного містечка на декількох сторінках. Особливо не вимагалось напружуватися, головне щоб фантазії було достатньо, бо інакше ж й строчки не напишеш. А щодо підтвердження викладених фактів, то на це абсолютно ніхто не звертав ніякої уваги.

Мабуть наведена зараз малесенька брошурка про футбол у Знам'янці, що була видана не самвидатом, а державним видавництвом, і послужила товчком до з'явлення достатньо великої кількості послідовників. І головне не тільки в маленьких селищах, а й в обласних центрах теж. Це заняття серед прихильників футболу, особливо які активно цікавилися історією вітчизняного футболу, стало досить модним і, головне – престижним.

Майже усі відчули, що можна просто вигадуючи, трохи й прибрехавши, створити з нічого, на рівному місті – витвір, який будуть купляти, а його автори отримують визнання серед певного кола прихильників і послідовників.

Але з іншого боку, саме така можливість висловитись не тільки за вказівкою партії, а й за попитом читачів, сприяла появі перших, може спочатку й недолугих витворів, які заклали підвалини створення справжньої історії футболу України, може й ще досі не дуже правдивої, але такої, яка з кожним роком виправляється на краще. Особливо це стало можливим завдяки Інтернету та спеціальних сайтів і сторінок в його мережах.

Але, як кажуть – "у дискусії народжується істина", так і в створенні документально підтвердженої історії викриттю брехні, легенд та вигадок не тільки часів "совка", але й в першу чергу сучасних, існуючих "творців" потрібно приділяти першочергову увагу. Бо якщо цього ніхто не буде робити, то вони знахабніють до того, що відіб'ють у шанувальників футболу майбутніх поколінь взагалі усякий інтерес до його історії.

То сприйймо ж усілякому викриттю та засудженню брехні й вигадок у футбольних виданнях.

"Побрехенька №5"

з брошурки **Анатолія Третякова та Олександра Рябошапки**

"Ця найулюбленіша гра:

Дещо про зародження і розвиток футболу в Знам'янці"

1994 року видання на 13 сторінках

...Ми не ставимо собі за мету якимось чином агітувати вас за футбол, бо в цьому немає ні найменшої потреби, чи розповісти в деталях історію його виникнення... Ми спробуємо дохідливо розповісти про те, як і коли зародився футбол у нашому місті...

Мине ще одна зима і виповниться **80 років від того часу** (тобто у 1915 році - А.Ф.Коломієць), як М.М.Вербицький **привіз в Знам'янку два шнурованих м'ячі**, привіз як реліквію. Ці м'ячі з чималими труднощами дістав йому брат, який працював на тодішньому заводі Ельфорті в Єлисаветграді. Кошти на ці дорогоцінні м'ячі зібрали молоді залізничники, вони ж зробили і перші пробні удари по футбольним воротам.

Збиралися після роботи, у вихідні і святкові дні - на трав'яному майдані (тепер це площа впродовж вулиці Петровського). 80 років тому футбол не був таким масовим як нині, не існувало ще в нас і робітничих футбольних команд, не проводилися регулярно офіційні змагання. І тренерів-наставників також не було. Грою команди керував обраний гравцями капітан. А спортформу гравці купували за власні кошти. Капітан футбольної команди призначав дні і час тренувань, день, коли влаштовувалася сама гра. Він же, капітан, слідкував за тим, як ставляться до тренувань футболісти, слідкував за їх дисципліною тощо.

Одну з перших футбольних команд міста організували і склали її основу: Михайло Вербицький, Дмитро Мельников, Олександр Мельников, Микола Ханенко, Михайло Качанов, Іван Мамрідов, Георгій Досичев, Микола Павлюченко... Першим капітаном став Микола Розмаїнський... Чимало уболівальників збирав **імпровізований стадіон**.

Перші зустрічі з футболістами ближніх міст і робітничих селищ наша команда провела не зовсім впевнено і вдало - відчувалися відсутність досвіду, практики гри. **Досі в Знам'янці розповідають** такий випадок. В 1916 році залізничники грали з командою Єлисаветграда і програли з великим рахунком 0:11. За тодішньою домовленістю переможці, забивши у ворота суперників 10 м'ячів, ставали і володарями спортформи переможених. Таке трапилося і того разу. І все ж, команда Знам'янки швидко набиралася досвіду, завойовувала ще більше своїх прихильників.

Центрально-Українське видавництво. м.Кіровоград.
Кіровоградське державне видавництво. м.Кіровоград.
Тираж 2000 прим.

* * *

А тепер дозвольте мені запросити вас до славного міста корабелів Миколаєва. Це не якась там Знам'янка, і навіть не Бердянськ. Звісно ж, коли миколаївці почули, що Бердянськ у 1994 році проголосив себе колискою не тільки футболу України, але й усього "отечества" (мається на увазі і Російська імперія і СРСР) і приводом до цього вказав, що він є містом-портом і тому ніякого іншого документального підтвердження не потрібно, то першими "виплигнули зі штанів" миколаєвці. Головний історик футболу Миколаєва, поважаємий усіма нами, Олександр Двойнисюк – автор першого в Україні чудового видання історії футболу рідного міста, звісно ж не зміг тоді витерпіти такого "знущання" від бердянців. Він вже 1997 року в своїй першій невеличкій книжечці заявив, не протестуючи, що, пробачте, але батьківщиною футболу України є саме Миколаїв (чомусь забувши про сусідів – славу перлину біля моря Одесу. Напевно через те, що в ті часи історики в Одесі просто перевелися).

Добре розуміючи, що жодних документальних доказів у нього немає, про що він одразу й пише в цій книжечці, тому залишається лише одне – "брехати на повні груди" ("інакше нам свободи не видать"). Що він і зробив, вигадавши і матч у 1901 році традиційних команд гімназії та реального училища, створивши у 1906 р. команду "Техніки", яку раптом 1908 року обізвав ім'ям англійської команди "Зебра", а щоб не виглядало це шокуючою брехнею додавав у 1909 році робітничу команду "Діагор". Однак все ж вимушений був зізнатися, що вперше про футбол ним інформація знайдена в газеті аж 1911 року, а перший задокументований матч відбувся навіть 1912 року (до речі в звіті про нього – чітко вказано, що то був саме перший матч миколаївців з англійцями).

Далі, напевно для підтримки версії Двойнисюка, йому "допоміг" земляк Павло Шевченко, який через рік в своїй такій же книжечці зовсім з іншої теми подав розділ "сторінки літопису футболу", де все заплутав до такої міри, що й зараз вони напевно не можуть в Миколаєві розібратися, хто ж в першому міжнародному матчі 1911 року в цьому місті був іноземцем –

ОБАК з Одеси чи місцева "Зебра". До того ж, цей "дослідник" примудрився ще в книзі помістити фото першої так званої команди Миколаєва "Техніки" 1906 року, відверто підмінивши його фотом команди гімназії 1912 року (вкрав безсоромно аж 6 років).

Отож, як бачите, боротьба за "пальму першості" перед початком ХХІ століття загострилася до неминучого мордобиття.

"Побрехенька №6"

з книжки **Олександра Двойнисюка "Футбольный Николаев"**
1997 року видання на 88 сторінках

Вместо предисловия

Николаевский футбол имеет старые и добрые традиции. **Составители справочника, изданного в 1958 г., утверждали, что наш город стоял у истоков футбола Российской империи и, более того, даже имел все основания именоваться его колыбелью...**

Замечу сразу: я не берусь утверждать, что именно в Николаеве впервые начали играть в футбол в Украине... И всё же вспомним предпосылки для развития игры в Николаеве.

...Уже в 1862 г. в Николаеве открыли торговый порт... Команды моряков торговых судов, преимущественно - английских, регулярно устраивали соревнования между собой, проходившие при первых зрителях - рабочих порта и элеватора, жителей окрестностей. Место игр - портовый пустырь, недалеко от хлебного элеватора... **Согласитесь, что первые футбольные поединки на николаевской земле могли проводиться и в семидесятые-восьмидесятые годы прошлого столетия.**

Увы, документальных подтверждений этих событий не обнаружено. Следовательно, **можно лишь делать предположения, но никак не утверждать**, касаясь вопроса о футбольном приоритете Николаева. Изучение местной прессы тех давних лет результатов, **к сожалению**, пока не принесло. Более того, **первая заметка о футболе, которую удалось отыскать, датирована ... 1910 годом...**

Даты и события из истории николаевского футбола

1901 г. - Команды городской гимназии и реального училища играют между собой на площадке в районе инженерных казарм.

1906 г. - При механико-техническом училище создается команда "Техники", организаторы - В.Збинский, О.Коротков, В.Медвидь.

1908 г. - На базе команды "Техники" служащий хлебной конторы Бейт организует "Футбол-клуб "Зебра".

1909 г. - Организация первого рабочего кружка "Диагор"

(зверніть увагу, абсолютно усе, що вказане вище, не має жодного підтвердження)

1910 г. - Первая (? , обнаруженная автором) заметка о футболе в николаевской прессе ("Трудовая газета")

Листая старые страницы (1910-1936)

1910 г. -

"Спорт среди учащихся"

...К тому же здесь (в спортивных кружках - примечание. авт.) доминирует игра в футбол, которым здесь очень увлекаются гимназисты. Между тем футбол - не спорт; скажу больше - мне кажется, что футбол даже не полезен, так как разжигает нездоровые интересы. Вспомните случай с английским футболистом, умершим во время матча благодаря увлекшемуся товарищу.

Нам нужен более здоровый спорт".

"Трудовая газета"

1911 г. - "Сегодня, в 6 час. Вечера на площади возле каторжной тюрьмы состоится футбольный матч между николаевской вольной командой и англичанами".

"Трудовая газета" №626 от 12.05.1911 г.

(Далі наведений ще й звіт про цей матч, надрукований в тій же газеті №628 за 14.05.1911 р., в якому, до речі чітко вказано, що "

...Состязание это представляло большой интерес, т.к. **англичане и руские в этом спорте в Николаеве встречались впервые...**")

далі слідує вже через рік наступна побрехенька

з книжки Павла Шевченка "Клуб "Евгения Деревяги. 50 лет"

1999 року видання на 84 сторінках

Страницы футбольной летописи николаевского футбола

... Еще **в 1912 году была сделана попытка установить, где и в каком городе впервые начали играть в футбол.** Эту попытку предприняли выходящие в то время спортивные журналы, причем имелся в виду организованный футбол, проводимый в соответствии с правилами (завезенными из Англии).

В разгар этого спора уже **тогда выяснилось, что впервые футбол появился на юге России.** И в этом нет ничего удивительного, это не должно считаться какой-то неожиданностью.

Моряки иностранных, преимущественно английских, торговых судов прибывших в Николаевский морской порт, являвшимся то время одним из крупнейших на юге России, завезли сюда эту игру.. На портовом пустыре, в районе хлебного элеватора, оборудованного главным образом воротами, команды судов на досуге устраивали соревнования между собой, а затем и с освоившей содержание и правила игры городской молодежью из числа рабочих порта и элеватора. Такие соревнования относились ко времени постройки Николаевского хлебного элеватора (**примерно 1895-1896 гг.**)... Начиная с этого периода времени, отмечается последующее развитие футбола в Николаеве.

Из порта футбол постепенно переходил в город, увлек учащуюся молодежь, часть интеллигенции - любителей спорта.

В 1900-1901 годах футбольные команды городской гимназии и реального училища играют между собой на оборудованной по правилам площадке в районе городка инженерных казарм (ныне бульвар им.Макарова). В 1906 году появилась первая местная футбольная команда - "Техники", созданная при механико-техническом училище города... Созданная в 1906 году команда "Техники" прекратила существование и в 1908 году на базе ее состава был организован первый футбольный клуб "Зебра"...

23 сентября 1911 года в жизни города произошло знаменательное событие. Состоялся **первый международный матч** между николаевской "Зеброй" и одесским Британским Атлетик клубом (ОБАК)...

(тут навіть наведено фото першої миколаївської команди "Техніки" 1906 р. та як пізніше виявилось - насправді це фото команді миколаївської гімназії 1912 р.).

* * *

Чомусь був впевнений, що Кривий Ріг, як не припортове місто, ніколи не претендував на першість у виникненні футболу в Україні, але зась..

Виявляється їх історик Святослав Азаркін ще у 1979 році визначив датою народження футболу в Кривому Розі – 1900 рік. Щоправда в наведеній своїй книжці він начебто й вибачається декілька раз за цю свою брехню й визнає, що зробив це не маючи ані жодного документального підтвердження, тільки шляхом припущення. Але все ж не здається, бо каже, що немає ніякої різниці чи у 1900 році чи у 1901 народився тут футбол.

А головне – мені дуже сподобався його майже заклик про те, що немає ніякої необхідності вишукувати якісь дати народження там, де все одно першість не світить. Дуже мудро сказано. То може й взагалі історію треба закинути й не морочити нікому голову цією непотрібною забавкою. От такі у нас письменники-історики. Сам пише, а інших закликає не робити цього.

А про що ж він все ж пише. Виявляється він знайшов якісь записи місцевого ветерана Малікова (це вже Юхно №2 у порівнянні з "легендарним" бердянцем). Але чомусь ніде не вказує, де ці спомини він знайшов – у якому виданні вони були опубліковані чи в якому музеї зберігаються?

Та головне, що мене просто зпантичило – виявляється ці спомини про 20-ті роки минулого століття, тобто про події на чверть віку пізніші...

От такі у нас виявляється існують історики-басньопльоти, а точніше – просто брехуни...

"Побрехенька №7"

з книжки Святослава Азаркіна "[Криворожский футбол: история и современность](#)"
2000 року видання на 208 сторінках

Листая страницы истории.

Футбол давно минувших дней...

В 1979 году **городская газета "Червоний гірник" опублікувала** очередной выпуск "Олимпийского курьера" (к Олимпиаде-80). Он был посвящен футболу. Хроника "Футбол на Криворожье" начиналась подзаголовком **"В следующем году криворожскому футболу исполнится 80 лет"**.

Итак, дорогой читатель-болельщик, проведя несложные арифметические действия, **можно прийти к выводу, что футболу в нашем городе сегодня ровно сто лет**. На страницах этой же газеты я (автор вышеупомянутой хроники) как бы сам себе и противоречу уже в первом абзаце: в конце XIX и в начале XX столетий на рудниках "Дубовая балка", "Карнаватка", "Саксаганский" были созданы первые любительские футбольные команды (!?).

Я пытался найти факты, подтверждающие эти сведения. **Однако ни газет конца прошлого века, ни других архивных документов разыскать так и не удалось**. Практически все свидетельства того времени были уничтожены в годы оккупации города гитлеровскими захватчиками. Побывать же в библиотеке имени Салтыкова-Щедрина в Санкт-Петербурге или в московской "Ленинке", где хранятся подшивки "Екатеринославских губернских ведомостей", в силу разных причин мне не удалось.

Впрочем, особой необходимости в этом и не было. На звание колыбели украинского футбола Кривой Рог как бы не претендует... Мне же удалось разыскать не так уж и много фактов из давней истории популярной сегодня игры. Вот почему я не стану утверждать на этих страницах, сколько лет криворожскому футболу - 99 или 100. **Хотя при желании можно трактовать в свою пользу любую... информацию событий давно минувших дней...**

Не столь важно сегодня установить, кто сделал первый удар по мячу - англичанин, француз или поляк. Для меня важнее другое: игры с участием иностранцев привлекли на спортивные площадки большое количество зрителей и были своеобразной школой для будущих отечественных футболистов...

Не судите меня строго за утверждение, что популярная игра пустила корни на Криворожье еще на рубеже веков. Газетные архивы прошлых лет скупы на спортивную информацию. В какой-то мере картину футбольной жизни дополняют **воспоминания участников тех далёких событий.**

...в те далекие времена одним из мест, где проводились футбольные матчи в нашем городе, был... конный базар... После того как торговцы лошадьми разъезжались по домам, сюда стекалась публика, чтобы поглазеть на игру в ножной мяч.

Вот как вспоминает о тех далеких днях участник футбольных поединков Георгий Маликов:

"Прежде чем приступить к тренировкам или игре, футболистам приходилось расчищать территорию от навоза и мусора. Стационарных ворот не было. Перед игрой их приносили, а после окончания матча уносили по очереди игроки противоположных сторон. Поле было покрыто приличным слоем навоза, хотя и хорошо утоптанно. Такой "газон" уберегал игроков от травм во время падения".

Из этих записей узнаем и о некоторых других подробностях быта тогдашних футболистов. За свои средства они нанимали у местных крестьян телегу, устланную соломой, на которой с песнями отправлялись на товарищеские игры. На многих рудниках были спортивные площадки... Форму каждый футболист шил сам. Бутсы были большой редкостью...

Воспоминания Г.Маликова сохранили для нас имена лучших криворожских **футболистов 20-х годов...**

Вот так, оказывается, есть записи этого Маликова, но, увы, они рассказывают о 20-х годах, а о 1900 годе выходит нигде ничего ни слова так и не найдено. Но прокричали...

* * *

Трохи не забувся про ще одну дуже цікаву побрехеньку з Криму, а саме 2009 року від керченського "історика" Сергія Хорошко. Коли вже було відомо, що севастопольці готуються святкувати 2011 року сторіччя народження футболу в їх місті, то у Керчі одразу "зачухалися" й вирішили випередити своїх "собратьев-земляков" і заявили що в Керчі футбол народився на два роки раніше – 1909 року та запланували свято на честь цієї славної дати. Підставою була терміново надрукована брошурка С.Хорошко, в якій було посилення на начебто десь знайдений ним звіт Керченського товариства "Лаунъ-Теннисъ и Футъ-Балль Клубъ", де вказано, що цей клуб народився 1909 року й наведена цитата з цього звіту та розмазане фото обкладинки якоїсь справи, де нічого не розбереш. Щоправда тут же одразу було зазначено, що перший футбольний клуб в Керчі був створений 1910 року. Але чомусь свято не відбулося, очевидно кримська федерація футболу таки розібралася, що це фальшивка, і заборонила цей захід. Але через цю брехню севастопольцям 2011 року наказали святкувати не 100-річчя народження свого футболу, а лише проведення першого матчу в цьому місті.

Та брехня полетіла... І навіть через 8 років в Керчі була перевидана ця "славна" брошурка, а у 2018 року до товстенної книги "Летопись крымского футбола" ще одним "істориком" А.Мутьєвим ця брехня була перенесена слово в слово.

До того ж зверніть увагу, і Хорошко, і Мутьєв вказують про перший "міжнародний" матч у Керчі 1910 року, виграний кримчанами у англійців ... 10:0. А насправді цей матч відбувся з моряками англійського пароплава і не 1910 року, а 1912 року. Тобто історію керченського футболу задалегідь спеціально було підроблено на 2 роки.

То що скажете? Хіба ж хтось здатен витримати таке зухвальство? А чи колись покарання цим брехунам буде нарешті виказане?

"Побрехенька №8"

з брошури Сергія Хорошко "["Керчь. 100 футбольных лет"](#)
2009 і 2017 років видання на 32 сторінках

Зарождася футбол в нашом городе в далеких первых годах двадцатого столетия. **Первое упоминание о нем** в отчете Керченского общества "Лаунъ-Теннисъ и Футъ-Болъ клуба" **за 1912 г.**

В этом документе говорится, что **"...Керченское общество Лаун-Теннис и Фут-Бол клуба начало свою деятельность с 11 (24 по н.с.) апреля 1909 года на основании ст.17 отд.1 Высочайше утвержденных 4 марта 1906 г. временных правил..."**. **Эту дату можно считать днем рождения керченского футбола.**

В конце 1910 года на базе Керченского клуба лаун-тенниса был создан первый футбольный клуб. Его председателем стал И.Симмелиди. Среди членов клуба были учащиеся гимназии и торговой школы, рабочие, служащие учреждений. За команду играли вратарь В.Иванов, защитники А.Гартенштейн, Ф.Клименко, полузащитники М.Вартанян, В.Меркулов, В.Петров, нападающие И.Шевченко, В.Клименко, И.Парадиз, И.Чекайтис, и С.Векшинский...

Первый международный матч керченские футболисты провели в 1910 году. Их соперниками были англичане. **Очевидно, моряки с какого-нибудь британского корабля,** прибывшего в Керчь. Наши легко разделились с представителями родоначальников футбола, обыграв англичан со счетом 10:0. **Как описывает местная газета,** англичане были поражены мастерством керченских игроков. К тому же они остались очень довольны приемом в нашем городе и написали даже письменную благодарность. А английский консул, находящийся в Керчи, приготовил для состязающихся команд чай, который был подан прямо на футбольном поле.

30 июля 1913 года в нашем городе состоялся товарищеский междугородний матч Керчь-Феодосия...

з книги "["Летопись крымского футбола"](#)" - автор проекту Б.Балаян
2018 року видання на 394 сторінках

Мутьєв А.В.

Зарождение и развитие футбола в Крыму

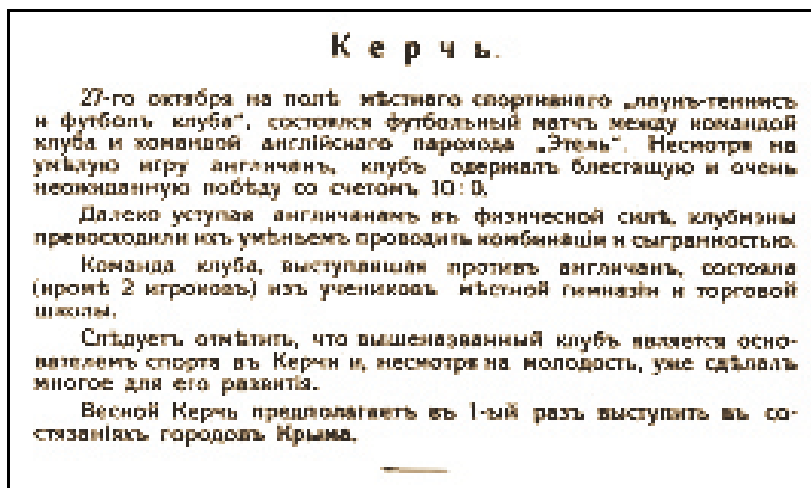
...Первыми организованными городскими футбольными спортивными обществами стали **"кружки футболистов"**, которые начали создаваться с 1909 года в городах Крыма - Севастополе, Симферополе, Керчи. Кружки не имели официального статуса, а **их члены занимались самыми различными видами спорта,** но всех их объединяла любовь к футболу. **Именно эти организации создали первые футбольные команды...**

24 апреля 1909 года считается датой зарождения футбола в Крыму

(надалі текст наведений вище, повністю переписаний один до одного з брошури С.Хорошко)

Щодо першого міжнародного матчу, то виявляється насправді він відбувся на два роки пізніше 27 жовтня 1912 року і про нього вказано в звіті з московського журналу "Къ спорту!" №52 за 24 листопада 1912 року (тут наведена ілюстрація цього звіту).

Тобто зухвало С.Хорошко переніс дату події на 2 роки раніше й можливо не тільки цю інформацію, а й інших своїх "знахідок".

З журналу "Къ спорту!" №52 за 24.11.1912 р.

* * *

Та повернемося до великих міст – наприклад, до Дніпра (Дніпропетровська, Катеринослава). Там першим ще 1996 року в книжці "Команды молодости нашей" О.Ляпін чітко вказав, що про футбол в цьому місті "заговорили" 1911 року, створили начебто майданчик з полем, який однак не відповідав вимогам правил. Вказав про трибуни й роздягальні, і що про все це було начебто наведено в журналі "Русский спорт" в статті "Футбол в Екатеринославе", але № і дату журналу не навів, а тексти там писалося що футболом захоплюється молодь і це сприятиме створенню клубів.

Прошло 11 років і з'явився двохтомник "От "Алькора" до "Днепра" поважаемого усіма Д.Москаленка. Той в ньому вказав що футбол "з'явився" в Катеринославі в травні 1911 року й вказав, що створений майданчик при 2-му реальному училищі був футбольним. Доповним подробицями що він з себе представляв, але без розповіді про поле. Також неодноразово уточнив про стихійне створення команд, які не знали правил і грали м'ячем з ганчірок. Також послався на статтю в "Русском спорте", але текст її виказав інакше – начебто там вказувалось, що майданчик освоїли любителі поганять той предмет, яким тоді грали.

І цього ж року в Інтернеті з'явилося видання В.Рибакова, де цьому питанню він присв'ятив навіть з десяток сторінок, весь час крутячись навколо, а по суті жодного нового факту не вніс, тільки сам заплутався: спочатку назвав майданчик саме створеним для гри у футбол, а потім начебто його доробляли, бо він був галявиною покритою пилюкою без будь-якого інвентаря. На статтю в "Русском спорте" він теж послався, але без подробиць її тексту (очевидно знав, що там про футбол на цьому майданчику жодного слова немає).

Може й можна було б в чомусь погодитися з усіма трьома авторами, але тільки побачивши текст тієї вигаданої статті в журналі 1911 року, під яку так добряче відсвяткували в Дніпрі 100-річчя не ознайомлення і навіть не появи, а саме народження футболу в цьому місті.

"Побрехенька №9"

з книги Олександра Ляпіна **"Команды молодости нашей."**

85-лею днепропетровского футбола... посвящается"

1996 року видання на 360 сторінках

Начало

...И вот в 1911-м в Екатеринославе заговорили о футболе. В мае этого года энтузиасты местного общества "Сокол" оборудовали специальную площадку с полем.... Оно, к

сожалению, не отвечало требованиям, обусловленным правилами. Здесь были сооружены несколько деревянных трибун для зрителей и почетных гостей, раздевалки. **Через месяц в журнале "Русский спорт" появилась статья под заголовком "Футбол в Екатеринославе".** В ней говорилось, что площадка с каждым днем привлекает все новых участников. **Особенно увлекается футболом молодежь,** что дает возможность организовать клубы.

На этом своеобразном стадионе и проходили первые матчи между городскими командами, количество которых росло с каждым месяцем...

Еще три года в Екатеринославе матчи проводились больше стихийно, чем организовано... И **лишь в 1914-м году стали проводиться матчи между учащимися.**

з книги Дмитра Москаленка "От "Алькора" до "Днепра".
История футбола в Днепропетровске. Книга I (1911-1961)"
2011 року видання на 192 сторінках

Издание этой книги приурочено к трем знаковым датам в истории футбола Днепропетровска (Екатеринослава): **в мае 2011 года** отмечается столетие появления футбола в городе...

Пионеры екатеринославского футбола

...Как таковой **футбол в Екатеринославе появился в 1911 году.** В мае 1911 года **при 2-м реальном училище** гимнастическое общество "Сокол" построило спортивную площадку **с футбольным полем.** До строительства это было поросшее травой место прямоугольной формы в 50 сажень... Поляна не отвечала соответствующим требованиям, хотя там и были сооружены несколько деревянных трибун (**три ряда скамеек**) и даже раздевалки (**два деревянных сарайчика**), **будка-касса** и **будка-туалет.** **Всё это было огорожено забором.** В «спортивный комплекс» **входила площадка с песком для прыжков в длину и в высоту...**

Именно на этих "стадионах" и рождался городской футбол, происходило стихийное образование команд, где их сколачивали сами энтузиасты игры ногами. Тренировочными базами при них служили пустыри городских окраин, на которых мальчишки вволю могли гонять тряпичные мячи, набитые конским волосом, а отсутствие разметки и футбольных ворот никого не смущало.. Правил тогда никто не знал, да и тренеров не было. Кто умел "водиться", бить высоко и далеко – показывал свое мастерство другим. Так и развивались.

И вот спустя месяц после открытия площадки "Сокол" в журнале "Русский спорт" появилась статья под заголовком "Футбол в Екатеринославе". Там рассказывалось о том, что эта площадка с каждым днем привлекает все больше любителей поганять мяч. Или то, чем тогда играли...

Первая попытка провести турнир была предпринята в 1914 году...Открытие сезона состоялось в торжественной обстановке **22 марта 1914 года,** а на следующий день в воскресенье прошла и **первая игра между командами мужской классической гимназии и технического железнодорожного училища...** Счет встречи 4:2 в пользу гимназистов...

з электронной книги Владислава Рибакера "Футбол. Днепропетровск и не только...".
История футбола в Днепропетровске. Книга I (1911-1961)"
2011 року інтернет-видання на 192 сторінках

В Екатеринослав пришел футбол

Почти 40 лет назад, один из местных футбольных статистиков и футбольных историков **Михаил Вольнов,** вот что писал о тех трудностях, с которыми он встретился, откликнувшись на многочисленные просьбы об освещении истории футбола в Днепропетровске:

«...Но написать такую „футбольную историю“ почти невозможно. В городе, к сожалению, нет футбольных статистиков, которые бы вели летопись футбола...».

Мы, также, просим у нашего читателя прощение за то, что не сможем привести детальную информацию о зарождении футбола в Днепропетровске: так как сделать это сейчас никак не легче, чем 40 лет назад, хотя было изучено и проверено немало документов, сохранившейся печатной информации. Но, **как и другие до нас**, на основании всех известных и дошедших до нас материалов, попытаемся сохранить, и, **по-возможности, попытаемся воссоздать** для будущего эту, еще имеющуюся информацию и известные крупницы истории...

Одним из таких популяризаторов развития отдельных видов спорта, в том числе и футбола, стало **второе реальное училище**, основанное в 1908 году. Члены гимнастического общества "Сокол" при этом реальном училище... построили в **мае 1911 года** спортивную площадку с футбольным полем... Согласно футбольным историкам нашего города, уже спустя месяц после завершения её строительства, в журнале "Русский спорт" о ней была опубликована статья "Футбол в Екатеринославе".

По нашему мнению, этот год и можно считать днем рождения футбола в нашем городе. Ведь если была построена спортивная площадка, **в том числе и для игры в футбол**, а **строилась она на основании дошедших в наш город тогдашних футбольных правил**, значит те, кто её строил, уже знали о такой игре. **Не исключено, что учащиеся второго реального училища Екатеринослава, даже, до завершения строительства, пытались играть в футбол.** А, если площадка появилась весной 1911 года, мы, можем, говорить о том, что сведения о футболе и попытки играть в "ножной мяч", были в нашем городе еще раньше – в 1910 году. Но, к сожалению, автор этой книги не имеет необходимой и достаточной для этого информации, и приходится считаться с этим...

Мы же с Вами, на основании мнения историков и футбольных статистиков разных лет, будем считать, что футбол окончательно утвердился в Екатеринославе накануне первой мировой войны, в 1911–1912 годах. Итак, в **мае 1911 года**, члены спортивного общества "Сокол" дооборудовали свою спортивную площадку, **которая до этого, была просто вытоптанной и довольно пыльной поляной**, простейшим спортивным инвентарем.

И, уже через месяц, информация об этой спортивной площадке и об играх на ней, дошла и до Москвы. В столичном журнале "Русский спорт" тогда появилась заметка об этом.

В сентябре 1913 года на спортивной площадке общества "Сокол" открылась 1-я Екатеринославская олимпиада по различным видам спорта. **В последний день олимпиады состоялся футбольный матч между сборной командой спортобщества "Сокол" и нижнеднепровской командой ...это событие подтверждает наше предположение о том, что футбол мог зародиться в нашем городе даже ранее 1911 года**, так как до проведения футбольного состязания на 1-ой Екатеринославской спартакиаде, нужно было не только изучить правила игры, подобрать судью, но и организовать команды, и обучить судей и футболистов участвующих в матче.

(Все наведене заслуговувало б уваги лише тоді, коли б був опублікований текст тієї статті в червні 1911 року в московському журналі "Русский спорт" про яку усі три автори пишуть, а інакше щодо дня народження, 100-річчя якого вже й відсвяткувати - це просто брехня)

* * *

А тепер про феномен Житомира. Тут історики футболу не знайшли жодного документа чи якогось підтвердження про те, коли в цьому місті народився футбол. Тому, не довго думаючи, і маючи гарний приклад, викладений в наших попередніх 9-ти "побрехеньках", вони просто вгадали дату навіть не появи м'яча у Житомирі чи якоїсь біготні хлопчаків за набитою ганчір'ям панчохою по змащеній конячим навозом площі базару, а саме першого матчу двох команд, які мали вже й назви. Йі заявили усім і повсюди, що це "офіційно зареєстрований матч".

Відсвяткували 2012 року 90-річчя, а потім через 10 років і сторіччя. Понавивпускали гарних книжок до ювілеїв і все це під "ура" і "одобрямс", як місцевої влади, так і обласної федерації футболу та, напевно ж, з дозволу й ФФУ, бо тим на це "наплювати" - "а какая разница? "

"Побрехенька №10"

з книжки Юрія Чернишова "[Антологія: 90 лет житомирського футболу](#)".
2003 року видання на 128 сторінках

Спорт в губернском центре Волини

...**Архивные документы и воспоминания сторожилов Житомира свидетельствуют**, что самая **первая футбольная команда в нашем городе была создана в начале 1912 года любителями футбола в нашем городе из еврейского спортивного клуба "Маккаби"**. Неорганизованные, игравшие без правил, команды рабочей молодежи и учащихся стали появляться и на пролетарських окраинах... Да и **спортивных площадок**, тем более - стадионов, **не было в Житомире и в помине...**

...2 сентября 1910 года было создано Волинское гимнастическое общество "Сокол"...Были среди них и футболисты, которые стали подлинными зачинателями Великой игры в губернском центре Волини. Первый **официально зарегистрированный футбольный матч** в Житомире - между командами "Сокол" и "Унион" представляющий городской клуб любителей футбола, **состоялся 12 июля 1912 года на ярмарочной Путятинской площади**. К сожалению, история не сберегла до наших дней имена участников того исторического поединка, как и его результат. Но все же дата его проведения стала отправной точкой для житомирського футболу. Вскоре к двум первым командам города присоединились еще три - Первой мужской гимназии, реального и коммерческого училищ - и футбольные поединки стали входить в число главных народных развлечений... .

та з книги "[Летопись житомирського футболу \(1912-2012\)](#)" (автор-упорядник
В.В.Казидуб)

2012 року видання на 504 сторінках

Этот старый, старый футбол

...Инициатором зарождения футбола в Житомире был чех Ярослав Иванович Гоушко, руководитель Волинского гимнастического общества "Сокол".

Архивные источники свидетельствуют, что в числе первых футбольных команд города была созданная любителями футбола из спортивного клуба "Маккаби".

К сожалению, **архивные документы и публикации в газете "Жизнь Волини" того периода** были настолько скупы, что **донесли до нас информацию о том, что первый футбольный матч в Житомире состоялся в 1912 году между командами "Сокол" и "Унион"**.

С 1912 года в городе проходили товарищеские игры, в которых принимали участие команды "Сокол", "Унион" (городской клуб любителей футбола), первой мужской гимназии, реального и коммерческого училищ. Игры проводились **на бывшей Путятинской площади** (площадь 1-го Мая)...

**Класичний зразок того, як не маючи жодного документального підтвердження, можна вигадати будь яку дату, видавати книжки з брехнею й святкувати який завгодно ювілей на задоволення влади міста, яка його замовила.
От така наша дійсність! Ось у якій країні ми мешкаємо!**

Так що виведені тут "на чисту воду" історики від футболу з попередньо названих міст можуть не дуже переживати, бо брехали не тільки вони, а усі, кому заманулося, кого "попросили" і кого за це "заохотили". Та й хвилюватися їм не потрібно, то ж живіть собі й продовжуйте на цій "ниві" своє "творче" існування. І не кашляйте... Вас нащадки пробачать. Бо інакше ж просто ви не могли вчинити.

Одразу прошу вибачення у читачів, що я зачепив не усі міста, де спалюжували дати появи, зародження і народження футболу, плутаючи одну з одною на свій розсуд або на забаганку влади.

Через велику повагу до авторів значних історичних творів з Маріуполя, Донецька, Луганська, Херсона та, в першу чергу, Одеси, я вигадки істориків цих міст не зачипив. Це через те, що я добре розумію, яку вони значну роботу провели щодо висвітлення футболу у радянський період, переглянувши величезну кількість періодичних видань цих часів.

До перших кроків у них просто руки не дійшли та й добратися до джерел тих часів було зовсім не просто, адже влада комуністів-більшовиків знищувала усе, що нагадувало про життя населення Півдня Російської імперії, а доступ до матеріалів Західної України взагалі був заборонений. Тому й вимушені вони були черпати інформацію з літературних творів, що проходили неабияку цензуру, та з нарисів журналістів - перевірених владою кореспондентів газет, які йшли на будь які вигадки, прикриваючись нібито споминами очевидців та ветеранів, яких давно не було вже серед живих.

Чтобі еще такое придумать...?

КОЛОМІЕЦЬ Анатолій Федорович

ПОБРЕХЕНЬКИ ІСТОРИКІВ ФУТБОЛУ УКРАЇНИ

Видання у електронному вигляді

Оформлення автора - Коломійця А.Ф.

Это издание подготовлено к распространению в электронном виде исключительно для увлекающихся историей футбола любителей этой игры. Особенно тех, которые пробуют свои силы в создании истинной, не выдуманной истории футбола их города или населенного пункта, исключительно на основе документальных доказательств описываемых ими времен в виде печатных периодических изданий и других средств массовой информации, а также архивных документов, обнаруженных ими или их предшественниками в закромах местных государственных архивов, библиотек и краеведческих музеев.

2021 р.

Розповсюдження за замовленнями

КОЛОМІЄЦЬ Анатолій Федорович - історик з футболу

України та письменник, голова Правління Українського товариства колекціонерів-футболофілів, організатор Об'єднання любителів історії і статистики футболу, за фахом - інженер-електрик.

1944 року народження, уродженець м Києва, освіта - вища (закінчив Київський технікум радіоелектроніки та Київський політехнічний інститут). Працював в 1962-94 рр. в оборонній промисловості (Київський НДІ гідроприладів) щодо забезпечення новою технікою ВМФ СРСР. З 1994 р. - на керівних посадах в відомчій воєнізованій охороні на залізничному транспорті України, пішов на пенсію з посади начальника сектора кадрових, соціальних питань та охорони праці Управління воєнізованої охорони Укрзалізниці. Загальний трудовий стаж - 50 років.

Одружений, має 3-х синів і 5 онуків.

Автор-упорядник чотирьох томів книг "Київський футбол на межах часів" (2007, 2010, 2011 і 2013 рр.вид.); "Динамо" Київ (Футбольні клуби світу) - 1994 р.вид.; брошур "Бюлетень футболофіла" (три випуски - 1991 і 1992 рр.вид.); журналів "Футболофіл" (1993 і 1996 рр.вид.); редактор щомісячної газети "Футболофіл-ревю" (2000-2001 рр.вид.); автор багатьох статей в газеті "Український футбол", журналах "Динамо" Київ і "Футбольна правда" (Росія). Один із співавторів мультимедійної енциклопедії "Динамо "Київ - XX століття" (на 3-х дисках CD) і "Динамо" Київ - 2001-05".

Нагороджений медаллю "Ветеран праці", відомчими нагородами - "Залізнична слава" і "Відмінник воєнізованої охорони Укрзалізниці", почесними нагородами Федерацій футболу України - "За заслуги", Федерації футболу м.Києва - "За заслуги", медалями I, II і III ступенів та "За розвиток динамівського руху", Колегії футбольних арбітрів і інспекторів України - "За заслуги".

